

Bezpečnostní plány a strategie je nezbytné trénovat v praxi

Teroristické útoky v Madridu 2004 a Londýně 2005 přiměly Evropskou unii a v rámci ní i Českou republiku, aby si nově definovaly kritická místa své infrastruktury. Ať už jde o jaderné elektrárny, plynovody, páteřní síť přenosové soustavy či dopravní tepny. V červnu 2004 požádala Evropská Rada Evropskou Komisi o přípravu celkové strategie na ochranu kritické infrastruktury. V evropské legislativě se potřeba vyšší ochrany sektoru energetiky a dopravy promítla ve směrnici Rady 2008/114/ES, o určování a označování Evropské kritické infrastruktury a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu. Primárně se jednalo o reakci na teroristické útoky v evropských metropolích, ale ochrana kritické infrastruktury má daleko širší rozsah. V praxi to ukazuje pětiletý vývoj bezpečnostních opatření státního provozovatele přenosové soustavy ČEPS.

Martin Bílek

Bezpečnostní ředitel společnosti ČEPS

Vystudoval Policejní akademii ČR a Fakultu sociálních věd UK v Praze, obor veřejná a sociální politika. Bezpečnostní problematikou se zabývá od roku 1989. V letech 1989 až 2007 působil v resortu ministerstva vnitra. Do společnosti ČEPS nastoupil v roce 2007. V současné době se zabývá problematikou ochrany klíčových prvků kritické infrastruktury.

odstraňovat následky případných bezpečnostních incidentů, ale primárně na jejich prevenci. Výsledkem jsou exkluzivní dohody ČEPS s Policií ČR, Hasičským záchranným sborem ČR a Armádou ČR, které podle Bílka nemá v takovém rozsahu žádný provozovatel přenosové soustavy v Evropě.

Příkladem skutečně fungující spolupráce s Policií ČR je například součinnost Policie ČR při evakuaci dispečerských pracovišť ČEPS. „Důležité je, že jsme v přímém kontaktu s Policejním prezidentem. V případě evakuace dispečerů do záložní lokality, je možné využít i Leteckou službu Policie ČR, a to v rámci nadstandardní smlouvy, kterou s policií máme,“ říká Bílek.

Obdobný přímý link funguje ve vztahu ke Generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru MV ČR. Prostřednictvím jejich operačního střediska si může ČEPS vyžádat nezbytnou součinnost při řešení krizových a havarijních stavů, a zajistit kupříkladu vysoušeče, elektrické agregáty nebo těžkou techniku.

Významnou roli při ochraně prvků kritické infrastruktury hraje i Armáda ČR. Podle bezpečnostního ředitele ČEPS je klíčové, že ochrana a obrana přenosové soustavy je vnímána jako otázka národní bezpečnosti. „Nejen Armáda ČR, ale všechny složky integrovaného záchranného systému musí jasně vědět, jak postupovat při ochraně prvků kritické infrastruktury,“ zdůrazňuje Bílek.

Hlavně praxe

Samotná existence výše zmiňovaných smluv se státní správou a bezpečnostními složkami však nestačí. „Bezpečnost je ryze praktická záležitost, proto se snažíme všechny bezpečnostní plány a strategie ověřovat v terénu. Společných bezpečnostních cvičení se zúčastňují i partneři z ostatních evropských přenosových soustav. Je to příklad, jak naše bezpečnostní strategie funguje v praxi,“ říká Bílek.

Příkladem kvalitní přeshraniční spolupráce je poslední bezpečnostní cvičení HORIZONT 2012, které proběhlo pod záštitou ministra průmyslu a obchodu, ministra vnitra a slovenského ministra hospodářstva. Akce byla uskutečněna ve spolupráci českých a slovenských partnerů (s provozovatelem slovenské přenosové soustavy SEPS, a.s., Policejním sborem SR a Ministerstvem hospodářství SR). Cvičení proběhlo v reálných podmínkách elektrických stanic na území obou států, včetně přeshraničního vedení, bez omezení běžného provozu přenosových tras. „Simulovali jsme útok aktivistů, kteří měli výbušné zařízení. Na scéně se tak kromě pyrotechniků postupně objevili policejní vyjednávači, letecká výsadková skupina a armádní

ČEPS vytvořil v roce 2007 nový útvar bezpečnostního ředitele a do jejího čela přijal Martina Bílka, který se zabývá bezpečnostní problematikou od roku 1989 a působil osmnáct let na různých pozicích v resortu Ministerstva vnitra. „Od svého nástupu jsem se snažil pojmut bezpečnost naprosto jinak, než bylo do té doby v ČEPS zvykem. Od začátku se náš útvar zaměřil na zdůraznění a posílení role ČEPS jako subjektu národní, ale i evropské kritické infrastruktury,“ popisuje Bílek počátky vytváření bezpečnostní strategie.

Za bezpečnost kritické infrastruktury odpovídá podle zákona primárně ČEPS. Na druhou stranu, a to Martin Bílek vyzdvihuje, při případném teroristickém, kybernetickém či jiném útoku na ČEPS (ať už jde o blokádu trafostanic ekologů nebo útok na zaměstnance) musí hrát bezpečnostní složky státu klíčovou roli. „Zaměřili jsme se na skutečný partnership se státní správou, protože ČEPS je nepostradatelná nejen pro fungování klíčových institucí státu, ale především pak pro zajištění národní bezpečnosti, v nejširším slova smyslu. Případné ohrožení kritické infrastruktury ČEPS není jen problém elektroenergetiky, ale všech bezpečnostních složek státu,“ zdůrazňuje Bílek.

Přímá linka na bezpečnostní složky

Dlouhodobý dialog mezi ČEPS a bezpečnostními složkami státu vedl ke změně myšlení. Všichni se společně zaměřili nejen na plánování, jak

Základem spolupráce je exkluzivní smlouva s Policií ČR

ČEPS klade důraz na spolupráci s bezpečnostními složkami státu

Cvičení simulují reálná ohrožení soustavy ČEPS

Náročný nácvik vyprošťování z vedení vysokého napětí

technika. „V rámci cvičení byla nasazena nejmmodernější technika a prostředky, které je možné v současné době využít,“ říká Bílek. Třidenního cvičení se zúčastnilo více než sto příslušníků policie a armády a jeho příprava trvala celý rok.

Dalším rizikem, na které se ČEPS musí připravit, je situace, kdy se do blízkosti elektrického zařízení dostane například nepovolaná osoba. ČEPS se pak v koordinaci s bezpečnostními složkami připravuje na jejich vyproštění a záchranu. „Musím říci, že mě při mnoha cvičeních i mrazilo, když se záchranáři pohybovali v bezprostřední blízkosti fázových vodičů pod napětím. Na druhou stranu tím získají unikátní zkušenost, jak se chovat přímo v terénu a pod stresem. Policie i hasiči si musí uvědomovat riziko úrazu elektrickým proudem a jak takové situace řešit,“ je přesvědčen Bílek. „Jde navíc o velmi fyzicky i psychicky náročná cvičení. I proto si vážíme přístupu všech bezpečnostních složek státu, a proto každoročně vybraným příslušníkům policie, armády a hasičského záchranného sboru udělujeme medaile za zásluhy o bezpečnost ČEPS, což je v Evropě naprosto ojedinělé,“ dodává Bílek.

Právě důraz na praxi a perfektní spolupráci s bezpečnostními složkami státu dělá z přenosové soustavy na českém území jednu z nejlépe zabezpečených soustav v Evropě. Vzhledem k tomu, že ochrana kritické infrastruktury není jen izolovaná záležitost národních provozovatelů přenosových soustav, snaží se útvary ředitele Bílka rozšiřovat bezpečnostní spolupráci také o okolní země. „Výborná spolupráce funguje se slovenskými partnery. Postupně začínáme, i přes určitou počáteční nedůvěru, prohlubovat vzájemnou spolupráci i s ostatními evropskými partnery. Každý stát má samozřejmě trochu odlišné bezpečnostní standardy, ale je v našem zájmu, aby spolupráce v oblasti bezpečnosti přenosových soustav byla koordinovaná nejen na národním, ale i celoevropském principu“ uzavírá Bílek.

(pes)

Co je kritická infrastruktura

Na úrovni Evropské unie (EKI)

Materiální zdroje, služby, zařízení a sítě, které mají v případě narušení nebo zničení závažný dopad na zdraví, bezpečnost, hospodářský nebo sociální blahobyt ve dvou a více členských státech – zpravidla veškerá infrastruktura s přeshraničním významem – elektrizační přenosové sítě, mezinárodní ropovody, plynovody, železniční koridory, vodní cesty, letiště a další.

Národní kritická infrastruktura

Prostředky, systémy a jejich části na území členského státu, které jsou zásadní pro zachování nejdůležitějších společenských funkcí, zdraví, bezpečnosti nebo dobrých hospodářských či sociálních podmínek obyvatel a jejichž narušení nebo zničení by mělo závažný dopad – elektrárny, plynárny, teplárny, rafinerie, vodovody, úpravní vody, přehrady, výrobní potravin, nemocnice, výroba a skladování léčiv, dopravní infrastruktura, ICT, bankovníctví, veřejné finance.